

SĂ NU ACCEPTĂM RISIPIREA PATRIMONIULUI FORESTIER AL ȚĂRII

Dr.ing. Constantin Bândiu

Cercetător științific

Se știe prea bine, nu este pentru nimeni un secret, că silvicultorii, nu toți, ci cei ce cu adevărat iubesc pădurea și au sădit în suflet simțul viitorului, sunt împotriva privatizării fondului funciar silvic și pentru păstrarea tuturor pădurilor în proprietatea statului. Această atitudine, explicabilă deontologic și corectă diacronic, apare ca retrogradă în raport cu actualul context politico-social, când restituirea proprietăților particulare este considerată datorie patriotică, iar respectarea principiilor directe ale democrației occidentale o condiție pentru supraviețuire. A merge contra curentului, în acest climat social, este cel puțin iluzoriu.

Și totuși . . . Dacă ne-am hotărât să punem mâna pe condei pentru a protesta este pentru că ceva nu este în regulă, iar motivele ieșirii din front sunt puternice. Trăim astăzi, când se analizează modificarea legii nr. 18/1991, un moment de o extremă importanță pentru soarta și viitorul pădurii românești, pe care o putem pierde sau salva, după felul cum vom înțelege să-i respectăm legitățile și nevoile. Să le amintim pe cele mai importante : conservarea (nedistrugerea), continuitatea în timp și spațiu, constanța produselor și a serviciilor, eficiența funcțională - o maximă ecoprotecție (climă, ape, soluri etc.) și o ambianță estetic-recreativă cât mai plăcută și, mai ales, integritate (teritorială și structurală), evitând fărâmițarea excesivă și destabilizarea. Având convingerea, ca

buni cunoscători ai tainelor pădurilor, că privatizarea înseamnă în mod inevitabil regres în toate aceste direcții, din dorința de a veghea asupra înfățișării pământului românesc, apărându-l de ruină și degradare prin păduri, ne facem datoria în a atrage atenția asupra pericolului care se naște, ce poate lua consistență materială prin voința politică a celor care stau în fruntea țării, **chiar dacă astfel avem sentimentul unui strigăt în pustiu**. Nu degeaba spunea academicianul Emil Pop : *"Pădurile pot abate în bine sau în rău destinul unui popor"* (1942).

Într-adevăr, știți unde poate duce această mare "privatizare"? În extremis, la apariția unui peisaj de tip deșertic, ca cel care a urmat după distrugerea imenselor păduri de cedru de Liban, din vestitul "Corn de Aur", amintit și de Biblie. Iată de ce facem apel la mai multă înțelegere, înțelepciune și renunțare la goana după capital politic, pe seama pădurilor.

Argumentele noastre îmbrățișează așadar o sferă mai largă de interese (ecologicul, geograficul, silvanescul, socialul, economicul, politicul și chiar culturalul) dar scopul este unidirecționat: acela de a demonstra și, pe cât posibil, de a oferi o altă imagine asupra pădurilor țării, pentru a face să se înțeleagă că ei i se pregătește o mare nedreptate și că, necăjite cum sunt, cel mai bine ar fi să fie lăsate în pace, fără a le supune la noi agresiuni.

Astfel, sub raport ecogeografic, trebuie să constatăm că **România nu mai**

este o țară bogată în păduri, așa cum în mod greșit se acreditează, ci țară săracă, având un procent de împădurire de numai 26%, în dezacord cu legitățile ecologice, care cer procente de împădurire mai mari (minimum 31-35%). Mai mult : comparativ cu țările din arealul biogeografic în care ne aflăm, cu relief mai mult sau mai puțin similar, țara noastră deține un trist record, fiind ultima în ce privește gradul de împădurire (Austria 38%, Germania 29%, Cehia plus Slovacia 35%, Polonia 27%, Bulgaria 32%, fosta Iugoslavie 34%, Albania 45%).

Dar, în afară de aspectele cantitative, în egală măsură interesează și aspectul funcțional. Nebeneficiind de influențele ecoprotective ale unor păduri suficient de întinse este pusă în pericol însăși stabilitatea, integritatea și funcționalitatea spațiului nostru biogeografic, ceea ce în ultimă instanță înseamnă echilibrul ecologic zonal, sau ca să folosim termenul științific la modă "*siguranța ecologică națională*".

Este cazul să ne întrebăm, și-i invităm și pe cei ce ne citesc să se întrebe, cum se face de s-a ajuns la această situație limită ? Pe această temă o incursiune în istorie ni se pare foarte necesară.

Se știe că din cele mai vechi timpuri, mai precis din etnogeneză, pădurea a reprezentat pentru poporul român un spațiu privilegiat, un topos cu multiple valențe economice, funcționale și sociale, pe care l-a iubit ca pe propria sa casă. Aici se află adevărata dimensiune a românului, omul liber dintre Carpați, Dunăre și Mare, înfrățit cu codrii, cu munții și câmpiile, care-și purta turmele de oi sau își lucra ogorul în ritmurile cosmice, respectând cu sfințenie legile naturii sau ale firii. A existat deci o pace, o armonie, o garanție a stabilității și perenității, într-un spațiu biogeografic de interferență a formelor de relief, a climatelor și a drumurilor comerciale și de

migrație ale popoarelor. Românii au respins și au rezistat în timpul năvălirilor barbare fiindcă "*s-au refugiat în păduri, nu la munte cum se pretinde*", constată pe bună dreptate istoricul Constantin C. Giurăscu (1975). În acele vremuri era îndreptățită sintagma că "*românul este frate cu codrul*". Cu toate acestea, într-o anumită perioadă istorică "*nu prea îndepărtată de noi, această ancestrală armonie s-a rupt. Românul nu mai consideră pădurea casă și adăpost în vremuri de restriște, de cumpănă a istoriei, ci un bun oarecare, pe care-l poate comercializa și folosi după bunul său plac, fără a se mai gândi la viitor*".

Să analizăm cauzal acest fenomen.

Fără a avea pretenția de a deține adevăruri universale, riscăm dintru început o afirmație care vi se poate părea gravă . După părerea noastră este vorba de două categorii de factori, cu efect negativ:

a. pretențiile hrăpărețe ale vecinilor noștri mai tari (turci, austrieci, ruși etc.), niciodată îndeplinite;

b. climatul social alterat, marcat de politicianism, sărăcie cumplită și haos economic, generator de corupție și dorință nesăbuită de îmbogățire rapidă.

Istoria ne învață că, de fiecare dată când aceste elemente s-au însumat, cuplându-se într-un copleșitor sinergism, s-a ajuns la criză socio-economică, iar țara întreagă a avut de suferit. În astfel de momente de cumpănă, când nu se întrevădeau soluții viabile, pădurile au fost considerate singura speranță, unica șansă de supraviețuire. De aceea, ele au fost permanent sacrificate, fără discernământ și cu prea multă ușurință, în pofida protestelor, avertismentelor și îndemnurilor la conservare venite din partea corpului silvic. A fost o fatalitate a istoriei, a intrat în tradiție ca toate situațiile de criză să fie rezolvate prin defrișarea pădurilor.

Logic vorbind, acest mod de a proceda este normal și n-ar trebui să ne

mire. Nu numai la noi, ci pretutindeni în lume se întâmplă așa. Totdeauna sărăcia a generat agresiuni asupra mediului, cele mai afectate fiind pădurile. Studii economice recente arată, de exemplu, că distrugerea pădurilor devine inevitabilă la un prag minim de sărăcie de 200 de dolari/lună. Cam de la aceeași valoare în jos scapă și corupția de sub control.

Dacă ar fi să analizăm conținutul social economic și politic al actualei perioade, zise de "tranziție", ajungem la concluzia că din nou sunt îndeplinite toate condițiile pentru o altă "amputare" a integrității teritoriale a fondului forestier: sărăcie, haos economic, corupție, abuzuri, lipsă de autoritate în aplicarea legilor, demagogie, politicianism deșănțat etc. Nu știm cum și dacă vor putea fi evitate pierderile, dar conștiința noastră de **specialiști, care văd mai mult și mai departe decât omul de rând**, ne obligă să luăm atitudine, să ne delimităm de ceea ce am putea denumi "*o incorectă integrare în spiritul european*". Europa ne poate pretinde să revenim la structura de proprietate antebelică, fiindcă în marea lor majoritate pădurile europene aparțin particularilor, dar care țară din vestul sau centrul continentului nu și-ar dori cât mai multe păduri de stat, pentru a le putea conduce unitar, după adevăratele principii ecologice ? Din acest punct de vedere situația noastră este de invidiat, fapt recunoscut de altfel și de majoritatea specialiștilor străini care ne vizitează țara. Să renunțăm dar la ce avem și, de dragul unor iluzorii împliniri, să acceptăm iraționalul ? Noi zicem că nu !

Pădurea nu este un bun oarecare, la discreția tuturor, ci bun public, de interes național. De aceea, în acest domeniu, legile democrației trebuie altfel înțelese și aplicate. Nu se lezează drepturile nimănui dacă, în scopul protejării solului și al climei țării în care ne-a fost dat să trăim, lăsăm pădurile la stat, respingând privatizarea. Aceasta ar

însemna ca, având în vedere actualul context politico-social, de nesiguranță și ineficiență în aplicarea legilor, în mod conștient să acceptăm pulverizarea, degradarea și distrugerea a nu mai puțin de 3,5 milioane ha pădure, adică mai mult de 50% din patrimoniul forestier al țării. Suprafața este enormă, iar riscurile sunt atât de mari "*încât ne pare anormal și greu de neînțeles curajul cu care clasa noastră politică își asumă acest act de o înfinită responsabilitate istorică*". Nu micșorarea, ci creșterea suprafeței pădurilor ar trebui să fie idealul politic de astăzi.

De ce punem semnul minus și trecem la pierderi ceea ce intenționează a se restitui particularilor ? Un răspuns simplu și direct implică două aspecte :

a. Nu se pot gospodări cum trebuie, după norme raționale de silvicultură, trupuri minuscule de pădure, de numai 1-10 ha. Din păcate asemenea fragmente, risipite printre ogoare și pajiști, vor fi extrem de numeroase, aproximativ peste 1 milion. Dezavantajul vizează însă și un alt aspect : cel ecoprotectiv. Se știe că eficiența funcțională a pădurilor este mai mare, este potențată, în mari masive; fragmentarea acestora contribuie la disiparea energiei mediogene și la creșterea vulnerabilității față de impacturi, respectiv la instabilitate ecologică.

b. Distrugerea, defrișarea pădurilor retrocedate în actuala criză economico-socială, va fi, așa după cum s-a mai spus, de neevitat. Dintre numeroasele exemple care demonstrează acest lucru, vom alege doar trei, ca fiind mai semnificative :

1. Cazul Vrancea. Atrăși de oferta unor societăți de exploatare străine, aparent avantajoasă, moșnenii acestei provincii și-au vândut toate pădurile. Acestea au fost tăiate într-un timp record de numai 2-3 ani, fără ca terenurile dezgolite să fie plantate, așa cum prevede legea.

A urmat un dezastru: lipsiți de

scutul protector al pădurilor, integral defrișate, munți întregi s-au năruit, prăbușindu-se în hăuri și torenți, sub forțele coplesitoare ale eroziunii. A dispărut solul fertil, s-a pierdut verdele dătător de viață și speranță, iar frumosul peisaj vrâncean, în întregime, a căpătat aspectul unui deșert cvasiselenar. Mai mult de 60 de ani și miliarde de lei i-au trebuit statului român pentru a reface pădurile și a vindeca rănile pământului și iată că acum, după revenirea la normalitate, vrâncenii reclamă iarăși pădurile, făcându-se a uita trecutul. La ce ne putem aștepta, în cazul că dorința le va fi satisfăcută, o știm prea bine cu toții, indiferent de pregătire sau de poziția în societate. O știu și țăranii, care abia așteaptă să mai aibă ce defrișa. Nu degeaba se spune că istoria se repetă.

2. Cazul legea 18/1991. Din cele 360 mii de hectare de pădure restituite în perioada 1992-1994 (câte 1 ha de fiecare fost proprietar), aproximativ 100 de mii nu mai există, fiindcă au fost defrișate, iar cele care au mai rămas se află într-o jalnică stare de degradare. **Unde a fost legea, domnilor parlamentari ?**

3. Cazul recent al salcâmetelor de la Hanu Conachi (comuna Liești, jud. Galați). Au fost de ajuns câteva ore de "muncă" din partea unor bande organizate de țigani pentru ca, sub ochii neputincioși ai pădurarilor, sute de hectare de pădure de salcâm, creație a trei generații succesive de silvicultori, să dispară pentru totdeauna, intrând în neant. Din nou vă întrebăm : **unde este legea, domnilor parlamentari și guvernanți ?**

Dar, pentru ca expunerea noastră să fie mai completă, suntem nevoiți a releva încă un aspect, cu totul inedit: **disponibilizarea personalului silvic aferent.** Să nu ne facem iluzii. Este absurd ca micii proprietari, dispunând de numai 1 - 10 ha de pădure, să angajeze în scopuri de îngrijire personal silvic specializat. Ce se va întâmpla, ce vor face

în acest caz atâtea persoane calificate, de ordinul zecilor de mii: iată o problemă care trebuie să dea de gândit.

Concluziile sunt clare și nu mai are rost să repetăm adevăruri cunoscute. Oglinda pe care însă ne-o pune în față această tristă realitate este cutremurătoare și îndreptățește apelul nostru la înțelepciune, cumpătare și mai mult simț patriotic, pentru că prea mult s-a abuzat de păduri, jertfindu-le pe altarul nesocotinței noastre.

După atâtea amare analize, preferăm un final într-o notă mai optimistă ; se poate ieși din impas, există o alternativă, numai că nimeni nu vrea să o audă, ca într-un dialog al surzilor: pădurile nu trebuie restituite, ci cumpărate de stat de la foștii lor proprietari, în condiții clare, avantajoase pentru ambele părți, stabilite printr-o lege specială. Pe lângă dreptatea socială mult așteptată, firească în timpurile pe care le trăim, se va veni și în întâmpinarea unei vechi doleanțe a silviculturii românești, provenind încă din legislația interbelică. Ea nici măcar nu este originală, având în vedere că și în multe alte țări, cu veche tradiție democratică, se procedează la fel. Punând în aplicare acest sistem, ne facem datoria față de generațiile care ne vor urma, care și ele au dreptul la păduri, la ape și aer curat, la un mediu de viață sănătos și la mai multă siguranță ecopolitică. Va fi greu, va fi extrem de costisitor, dar noi zicem că merită. În definitiv, parafrazând o bine cunoscută sintagmă ecologică, trebuie să arătăm în încheiere că pădurile nici nu sunt ale noastre; noi numai le-am împrumutat de la cei care vin după noi.